

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ հեռուից մառախուղի միջով դժուար կլինի որոշելը թէ ինչ է առաջը. նոյն իսկ չես կարողանայ ջնկել սինն է թէ մարդ, մօտենում, տեսնում ես, որ մարդ է, բայց ո՞վ է, չես կարողանում ճանաչել: Եւ երբ արդէն կայելու չափ մօտենում ես, այն ժամանակ միայն որոշում ես մարդու երեսի գծագրութիւնը: Նոյնն է և Աստուծոյ արդարութեան հասկանալը: Մեր բոլորիս աչքի առաջ տարածուած է կեանքի անարդարութեան թանձր մառախուղը, պէտք է երկար և անթարթ նայես, որ նրա միջից կարողանաս պարզ որոշել Աստուածային ճշմարտութիւնը: Միևնոյն Աստուածային ճշմարտութիւնը մօտիկից և հեռուից կարող է երևել զանազան տեսակ, Յիսուս կատարելապէս և պարզ տեսաւ Աստուծոյ արդարութիւնը և մարդկանց ցոյց տուեց մօտիկից, իսկ դպիրները և փառիսեցիները տեսնում էին նրան հեռուից և նրանց թուում էր, որ Յիսուս փոխանակ Աստուծոյ արդարութեան՝ քարոզում է բոլորովին ուրիշ բան: Նրանք մեղադրում էին նրան, նա իբր փոխում է Մովսէսի օրէնքը, մարգարէների վարդապետութիւնը: Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Մի համարիք, եթէ եկի լուծանել զօրէնս և զմարգարէս, ոչ եկի լուծանել, այլ լնուլ» (Մատ. Ե. 17):

Ահագին տարածութեան վրայ կան ոսկու հանքեր. ոսկեխառն աւաղը դառաւորուած է շերտերով մէկը միւսի վրայ և իր քան խորը փորես, այնքան ոսկու քանակը շատանում է. եթէ վերի շերտի վրայ, օրինակ՝ հարկւր փուտ աւաղին դալիս է մի մսխալ ոսկի, հետեւեալ շերտում՝ երկու-երեք մսխալ և այդպէս շարունակ: Երբ գործը կատարուում է վայր ի վերոյ, այն ժամանակ սովորաբար թեթեւ կերպով ջրից անց են կացնում վերի շերտը

և ապա կիսակատար թողնում, յետոյ սկսում են երկրորդ շերտը և այսպէս շարունակ։ Այդպէս վարուեցան նաև դպիրները Աստուծոյ արդարութեան հետ, որ տրուած էր նրանց Մովսէսի օրէնքներում և մարգարէների գրուածքներում։ Նրանք թեթեակի վեր առին օրէնքի մակերեսայթը և կարծեցին թէ այդ է բոլորը։ Փրկիչը ասում էր, որ այդ սխալ է. պէտք է փորել խորը, պէտք է ուղղագէտ նայել դէպի Աստուծոյ արդարութիւնը։ Այն ժամանակ կատարահի այն, ինչ որ կէս գիշերին ասողալից երկինք նայելիս. առաջ կտեսնես քիչ աստղ, բայց խորամուխ լինելով կտեսնես անհամար աստղեր։ Ահա Աստուծոյ արդարութեան այդ աստղերը Յիսուս ուզում է ցոյց տալ կարճատես մարդկանց։ Նա չէ եկած քանդելու, փոխելու արդարութիւնը, որ տրուած էր Մովսէսի և մարգարէների ձեռքով, այլ եկել է բաց անելու այն արդարութիւնը իւր ամբողջ մեծութեամբ և փայլով, իրականացնել կատարելապէս։ Այն քանդել չէ կարելի։ Այն յաւիտենական է։ Աշխարհ կքանդուի, բայց Աստուծոյ արդարութիւնը կանգուն կմնայ, և եթէ մէկը ամենափոքր բանի մէջ մնասէ անոր, ինքն էլ փոքր կլինի և ով այդ արդարութեան մի փոքր մասը կատարէ և ուրիշին էլ նոյնը սովորեցնէ, նա մեծ (?) կլինի երկնքի թագաւորութեան մէջ։ Բայց ընդ միշտ սահմանափակուել այդ փոքրով չի կարելի։ Դպիրների և փարիսեցիների հասկացողութիւնը Աստուծոյ արդարութեան մասին շատ չնչին էր և ծանծաղ, որի վրայ չի կարելի հիմնել Աստուածային իսկական կեանքը մարդոց մէջ, ճշմարտութեան հասկացողութեան մէջ պէտք է միշտ առաջ երթալ։ «Եթէ ոչ առաւելցի արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրաց և փարիսեցւոց, ասում է Յիսուս աշակերտներին, ոչ մտանկեք յարքայութիւն (Աստուծոյ) երկնից»։ «Լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն, մի սպանաներ, զի որ սպանանիցէ պարտական լիցի դատաստանի (եւից Ի 13), այլ ևս ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն, որ բարկանայ եզրօր իւրում տարապարտուց, պարտաւոր լիցի դատաստանի և որ ասիցէ ցեղբայր իւր

«յիմար»՝ պարտաւոր լիցի ատենի, և որ ասիցէ ցեղբայր իւր «մորոս» պարտաւոր լիցի գեհենի հրոյն»։

Այստեղ ի նկատի է առնուում Աստուծոյ արդարութեան դէմ երեք տեսակ յանցագործութիւն և դրուում է երեք տեսակ պատիժ։ Նախ՝ փոքր, յետոյ՝ մեծ և վերջապէս ամենամեծը։ Ընկերոջ անձնաւորութեան դէմ կատարուած յանցագործութեան առաջի աստիճանն է՝ մարդու անտեղի ստորացումը՝ թէկուզ մտքով միայն։ Եթէ ես առանց յայտնի պատճառի, ուրիշին համարում եմ ինձանից վատ, բարկանում եմ նրա վրայ անտեղի, իմ մէջ դատապարտում եմ նրան ի դուր՝ ես ինքս ինձ ենթարկում եմ դատի, ինքս ինձ դատապարտում եմ։ Ուրիշի անձը ստորացնելով՝ նոյն իսկ առանց նրա գիտութեանը, ստորացնում եմ ինքս ինձ։ Ուր ասիցի ցեղբայր իւր յիմար՝ պարտաւոր լիցի ատենի»։ այսինքն ոչ թէ այլ ևս անձնական դատի է ենթարկում, այլ հասարակաց դատաստանի։ Յիմար՝ (նշանակում է «դատարկ մարդ»)։ Ստացուում է այս տեսակ միտք, անձնականապէս ինքդ քո առաջ ստորացրիր ուրիշին և դրանով ինքդ քեզ ստորացրիր, ինքդ քեզ դատապարտեցիր, իսկ երբ քո այդ դէպի ընկերդ տածած արհամարհանքդ արտայայտեցիր հրապարակով, այդ ստորացած մարդուն զգալ տուիր քո գոռոզ «յիմար» խօսքով, դրանով ինքդ քեզ ստորացրիր հրապարակով, ուստի և պէտք է ենթարկուիս հասարակաց դատաստանի՝ ծերակուտի։ «Իսկ որ ասիցէ «մորոս» պարտաւոր լիցի գեհենի հրոյն»։

«Գեհենի հուր» այստեղ անուանուում է Երուսաղէմի մօտի հովիտներից մէկը Գեհենը։ Այս հովտի մէջ մի ժամանակ Իսրայելացիք, մեղսական թագաւորների ժամանակ, կենդանի երեխաները զոհ էին բերում Մոլոխ կուռքին։ Վերջերում կուռքը մոռացութեան տրուեցաւ, բայց սարսափելի յիշատակը մնաց Գեհենի հովտի վրայ։ Այդ հովիտը դարձաւ աղբանոց, որտեղ քաղաքից բերում, թափում էին ամեն տեսակ աղբ և կեղտոտութիւն։ Որպէս զի այդ աղբը չփտի և չապականէ օդը, այրում

էին և այդպիսով այդ կրակը անշէջ մնում էր ընդ միշտ։ Այստեղից գեհնէնը սկսեց անուանուիլ հրային։ Եւ այն ժամանակ Աւետարանի խօսքերը այս միտքը կստանան։ Եթէ մէկը իւր մերձաւորին ոչ միայն իրանից ստոր է համարում, այլ և ուրիշից էլ ստոր, անուանում է նրան «մորոս» — խենդ և դրանով հաւասարեցնում անբան անասուններին, նա ինքն իրան էլ համարում է բոլոր մարդկանցից ցած, իրան հաւասարեցնում բարոյական աղբին, մարդկային տականքին, որի տեղն է գեհնէնի կրակը։ Այստեղ մենք տեսնում ենք որ փրկիչը, լուսաբանելով «մի սպանաներ» պատուէրը, պահանջում է ոչ միայն մարմնաւոր գոյութեան պահպանութիւնը։ Մարդը մարդու համար սուրբ պէտք է լինի։ Դա կենդանի Աստուծոյ թաճար է (Կոր. Ա. 16.) Աստուծոյ կենդանի պատկեր (Ծն. Ա. 26)։

Երբ մենք լինում ենք թագաւորական պալատում, ման ենք գալիս թանգարաններում, պատկերասրահներում, որքան զգոյշ ենք լինում, որ որ և է առարկայի չդիպչենք, չգլորենք, չքերծենք։ Իսկ մարդկանց մէջ ման գալիս ազատութիւն ենք տալիս մեր արմունկներին, բռունցքներին. աներես կերպով հրհրում ենք բոլորին, որոնք կանգնած են ճանապարհի վրայ։ Ուրեմն չենք հասկանում Աստուծոյ արդարութիւնը։ Բառեր գիտենք, կրկնում ենք բերանացի, ասում ենք ուրիշներին, բայց իսկապէս ի՞նչ են նշանակում այդ բառերը՝ չգիտենք։ Մեր աչքերի առաջ տարածուած է թանձր մառախուղ, շատ ենք հեռացած ճշմարտութիւնից, չենք որոշում նոյն իսկ նրա դիմագծերը, Պէտք է ազատուել մառախլապատ ծածկոյթից, պէտք է մօտենալ Աստուածային արդարութեան լոյսին։

Թարգմ. Գրիգոր Բաե. Նոր-Արեւեանց.

